

Opis założeń do projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Biebrzy PLH200008 z wyłączeniem powierzchni Biebrzańskiego Parku Narodowego

Powierzchnia:

Całkowita powierzchnia obszaru Natura 2000 Dolina Biebrzy PLH200008 wynosi 121 206,23 ha, natomiast powierzchnia Biebrzańskiego Parku Narodowego wynosi 59 223,00 ha. Wobec powyższego projekt planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Biebrzy w części położonej poza granicami Parku obejmuje powierzchnię 61983,23 ha.

Status:

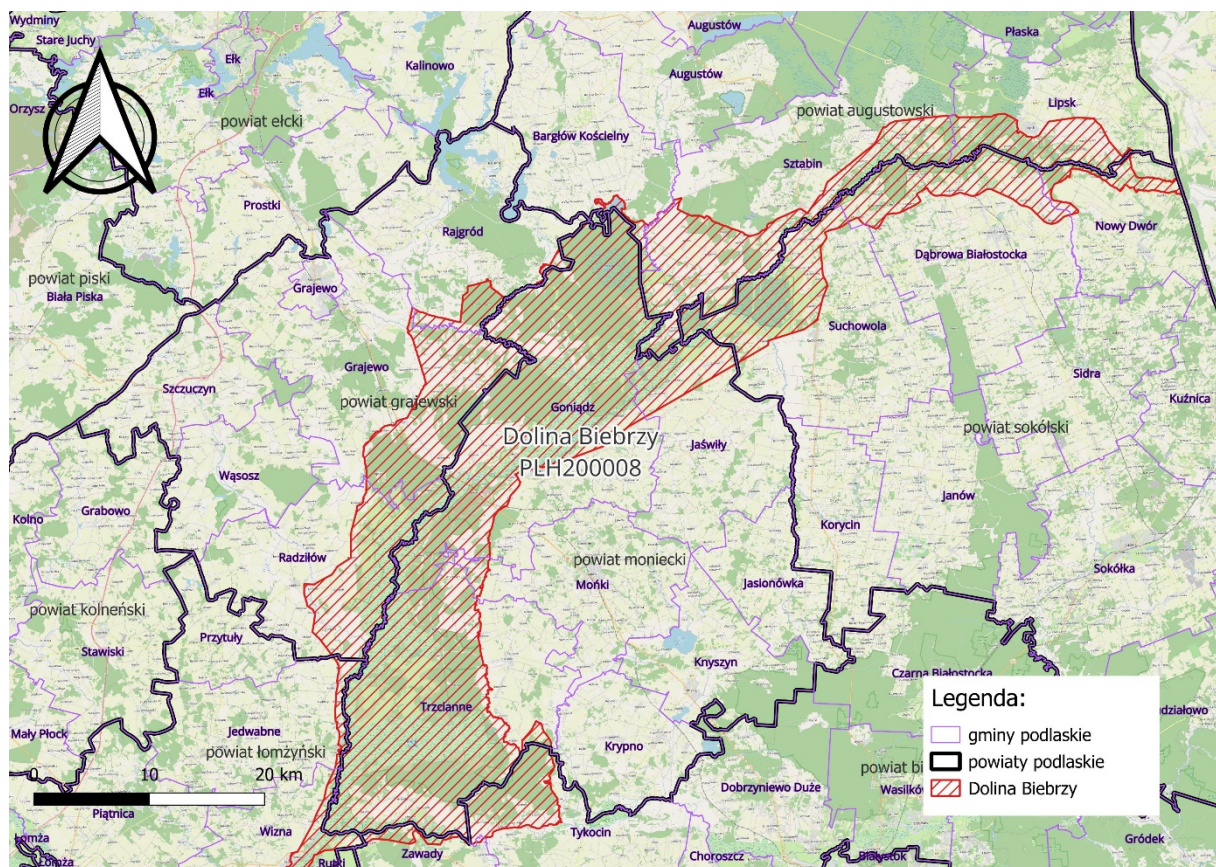
Obszar Natura 2000 Dolina Biebrzy PLH200008 został wyznaczony Decyzją Komisji z dnia 13 listopada 2007 r. przyjmującej pierwszy zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty, składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C (2007) 5403) (Dz. U. UE. L 12/383 z 15.1.2008) na mocy Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz. U. L 206 z 22.7.1992, str. 7). Polskim aktem prawnym wyznaczającym niniejszy obszar Natura 2000 na podstawie art. 27a ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. *o ochronie przyrody* (Dz. U 2024 poz. 1478 tj.), jest Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 14 stycznia 2022 r. *w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Dolina Biebrzy (PLH200008)* (Dz.U. 2022 poz. 362).

Położenie administracyjne:

Obszar Natura 2000 Dolina Biebrzy PLH200008 jest położony w województwie podlaskim, na terenie siedmiu powiatów, w granicach osiemnastu gmin (Tabela 1.):

Tabela 1. Powierzchnia gmin i Obszaru Natura 2000 Dolina Biebrzy PLH200008. W oparciu o dane PZGiK - Państwowy Rejestr Granic i Powierzchni Jednostek Podziałów Terytorialnych Kraju (PRG).

Lp.	Gmina	Powiat	Powierzchnia (ha)	
			Całkowita Gminy	W obrębie SOO Dolina Biebrzańska
1.	Mońki	moniecki	16156,429	632,66
2.	Goniądz		37657,022	29188,62
3.	Trzcianne		33184,612	25386,58
4.	Jaświły		17551,828	3551,11
5.	Sztabin	augustowski	36277,303	12822,87
6.	Bargłów Kościelny		18780,523	708,62
7.	Lipsk		18450,562	4890,377
8.	Nowy Dwór	sokólski	12112,446	1671,92
9.	Dąbrowa Białostocka		26384,082	6427,54
10.	Suchowola		255677,34	7413,63
11.	Wizna	łomżyński	13337,497	2050,33
12.	Jedwabne		15921,205	909,37
13.	Grajewo	grajewski	30826,737	9939,767
14.	Rajgród		20715,341	1752,075
15.	Radziłów		19954,338	8382,014
16.	Tykocin	białostocki	20737,006	4093,33
17.	Zawady		11217,576	752,82
18.	Rutki	zambrowski	20000,00	632,23

Ryc. 1. Mapa położenia obszaru Natura 2000 Dolina Biebrzy PLH200008 na tle podziału administracyjnego.

Istniejące formy ochrony:

Teren Specjalnego Obszaru Ochrony Siedlisk Natura 2000 Dolina Biebrzy PLH200008 pokrywa się z innymi formami ochrony przyrody, wymienionymi w art. 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. *o ochronie przyrody* (Dz. U 2024 poz. 1478 tj.) tj. Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Natura 2000 Ostoja Biebrzańska PLB200006, Biebrzański Park Narodowy, Rezerwat przyrody Szelągówka, użytek ekologiczny (kod inspire: PL.ZIPOP.1393.UK.2001072.255) oraz obszary chronionego krajobrazu: Dolina Narwi, Pojezierze Rajgrodzkie, Dolina Biebrzy. Obszar Biebrzańskiego Parku Narodowego jest wpisany na listę międzynarodowej konwencji RAMSAR.

Opis obszaru:

Obszar Natura 2000 Dolina Biebrzy to szerokie, płaskie obniżenie terenu wypełnione torfem, położone od kilkunastu do kilkudziesięciu metrów poniżej sąsiadujących wysoczyzn: Grodzieńskiej, Sokólskiej, Goniądzkiej, Wysokomazowieckiej i Kolneńskiej. Dolinę otaczają wysoczyzny morenowe, z wyjątkiem północy i północnego wschodu, gdzie wchodzi do niej

sandry: Augustowski, Rajgrodzki i Ełcki. Wyróżnia się w niej trzy niższe jednostki geomorfologiczne zwane basenami: północny - obejmujący dolinę na wschód od Sztabina, środkowy - od Sztabina do Osowca i trzeci, południowy - od Osowca do ujścia Biebrzy do Narwi. Baseny rozdzielone są przewężeniami doliny o szerokości ok. 1 km. Obszar obejmuje także Basen Wizny. Dominującymi siedliskami w obszarze są siedliska mokradłowe: zalewane wodami rzeczными lub podtapiane wodami podziemnymi torfowiska niskie ze zbiorowiskami turzycowymi i turzycowo-mszystymi, corocznie zalewane wodami rzeczными mułowiska i torfowiska porośnięte szuwarami właściwymi, bagienne olsy, okresowo zalewane przyrzeczne równiny madowe oraz odwodnione i zagospodarowane torfowiska ze zbiorowiskami łąkowymi.

Aktualne przedmioty ochrony obszaru:

Przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000 Dolina Biebrzy PLH200008 są siedliska przyrodnicze oraz gatunki roślin i zwierząt wymienione w obowiązującym Standardowym Formularzu Danych (SDF) obszaru z „oceną ogólną znaczenia obszaru” A, B lub C, tj.: 18 typów siedlisk przyrodniczych z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej; 29 gatunków zwierząt z załącznika II Dyrektywy Siedliskowej.

Tabela 2. Siedliska przyrodnicze będące przedmiotami ochrony SOO Natura 2000 Dolina Biebrzy PLH200008.

L.p.	Kod	Nazwa siedliska
1.	2330	Wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi (<i>Corynephorus</i> , <i>Agrostis</i>)
2.	3150	Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nympheion</i> , <i>Potamion</i>
3.	3270	Zalewane muliste brzegi rzek z roślinnością <i>Chenopodion rubri p.p.</i> i <i>Bidention p.p.</i>
4.	6120	Cieptolubne, śródlądowe murawy napiaskowe (<i>Koelerion glaucae</i>)
5.	6210	Murawy kserotermiczne (<i>Festuco-Brometea</i> i cieptolubne murawy z <i>Asplenion septentrionalis</i> <i>Festucion pallentis</i>)
6.	6230	Górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (<i>Nardion</i> – płaty bogate florystycznie)
7.	6410	Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>)
8.	6430	Ziołorośla górskie (<i>Adenostylion alliariae</i>) i ziołorośla nadrzeczne (<i>Convolvuletalia sepium</i>)
9.	6440	Łąki selernicowe (<i>Cnidion dubii</i>)
10.	6510	Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)
11.	7110	Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)
12.	7140	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z

		roślinnością z <i>Scheuchzerio-Caricetea</i>)
13.	7230	Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk
14.	9170	Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i>)
15.	91D0	Bory i lasy bagienne (<i>Vaccinio uliginosi Betuletum pubescentis</i> , <i>Vaccinio uliginosi Pinetum</i> , <i>Pino mugo-Sphagnetum</i> , <i>Sphagno girgensohnii-Piceetum</i>) i brzozowo-sosnowe bagienne lasy borealne
16.	91E0	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso-incanae</i>) i olsy źródliskowe
17.	91I0	Ciepłolubne dąbrowy (<i>Quercetalia pubescenti petraeae</i>)
18.	91T0	Sosnowy bór chrobotkowy (<i>Cladonio-Pinetum</i> i chrobotkowa postać <i>Peucedano-Pinetum</i>)

Tabela 3. Gatunki zwierząt i roślin będące przedmiotami ochrony SOO Natura 2000 Dolina Biebrzy PLH200008.

L.p.	Kod	Nazwa gatunku (polska)	Nazwa gatunku (łacińska)
1.	1130	boleń	<i>Aspius aspius</i>
2.	1337	bóbr europejski	<i>Castor fiber</i>
3.	4038	czerwończyk fioletek	<i>Lycaena helle</i>
4.	1060	czerwończyk nieparek	<i>Lycaena dispar</i>
5.	1149	koza	<i>Cobitis taenia</i>
6.	1188	kumak nizinny	<i>Bombina bombina</i>
7.	1098	minogi czarnomorskie	<i>Eudontomyzon spp.</i>
8.	1308	mopek	<i>Barbastella barbastellus</i>
9.	1318	nocek łydkowłosy	<i>Myotis dasycneme</i>
10.	1145	piskorz	<i>Misgurnus fossilis</i>
11.	1013	poczwarówka Geyera	<i>Vertigo geyeri</i>
12.	1016	poczwarówka jajowata	<i>Vertigo moulinsiana</i>
13.	1014	poczwarówka zwężona	<i>Vertigo angustior</i>
14.	6169	przeplatka maturna	<i>Hypodryas maturna</i>
15.	5339	różanka	<i>Rhodeus sericeus amarus</i>
16.	1361	ryś	<i>Lynx lynx</i>
17.	1032	skójką gruboskorupowa	<i>Unio crassus</i>
18.	1071	strzępotek edypus	<i>Coenonympha oedippus</i>
19.	1166	traszka grzebieniasta	<i>Triturus cristatus</i>
20.	1037	trzepla zielona	<i>Ophiogomphus cecilia</i>

21.	1352	wilk	<i>Canis lupus</i>
22.	1355	wydra	<i>Lutra lutra</i>
23.	1042	zalotka większa	<i>Leucorrhinia pectoralis</i>
24.	1437	leniec bezpodkwiatkowy	<i>Thesium ebracteatum</i>
25.	1903	lipiennik Loesela	<i>Liparis loeselii</i>
26.	1902	obuwik pospolity	<i>Cypripedium calceolus</i>
27.	1477	sasanka otwarta	<i>Pulsatilla patens</i>
28.	6216	sierpowiec błyszczący	<i>Drepanocladus (Hamatocaulis) vernicosus</i>
29.	1528	skalnica torfowiskowa	<i>Saxifraga hirculus</i>

Podczas prac nad projektem planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Biebrzy z wyłączeniem powierzchni Biebrzańskiego Parku Narodowego (zwanego dalej projektem PZO), lista przedmiotów ochrony na skutek weryfikacji może ulec zmianie.

Ponadto, w toku dalszych prac nad projektem PZO zostanie poddane analizie, czy istnieje konieczność wskazania kluczowych przedmiotów ochrony, decydujących o wyznaczeniu danego obszaru Natura 2000. Dla gatunków i siedlisk, uznanych za kluczowe, ochrona będzie zaplanowana szczególnie starannie, zaś w przypadku konfliktów między celami ich ochrony, a celami innych przedmiotów ochrony będą one rozstrzygane na rzecz gatunków kluczowych.

Obszar objęty Planem:

Plan zadań ochronnych dotyczyć będzie obszaru Natura 2000 Dolina Biebrzy PLH200008 z wyłączeniem powierzchni Biebrzańskiego Parku Narodowego.

Uzasadnienie: W granicach obszaru znajduje się Biebrzański Park Narodowy, który posiada opracowany projekt planu ochrony z zakresem Natura 2000, oczekujący aktualnie na zatwierdzenie ministra właściwego do spraw środowiska. W związku z tym zachodzą przesłanki określone w art. 28 ust. 11 ustawy o ochronie przyrody do nieobejmowania części obszaru w granicach Parku projektem PZO.

Czym jest Plan Zadań Ochrony Obszaru Natura 2000:

Plany zadań ochronnych (PZO) są sporządzane i realizowane dla obszarów Natura 2000 w celu zapewnienia docelowego stanu zachowania przedmiotów ochrony danego obszaru i zachowania integralności sieci Natura 2000. Podstawą prawną ich tworzenia jest art. 28 ust. 13 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2024 r. poz. 1478 tj.). Szczegółowy tryb sporządzania i zakres prac określa Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz.U. 2010 nr 34 poz. 186 z późn. zm).

Pierwszy plan zadań ochronnych sporządza się w terminie 6 lat od dnia zatwierdzenia obszaru przez Komisję Europejską jako obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty lub od dnia wyznaczenia obszaru specjalnej ochrony ptaków. Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 może być zmieniony, jeżeli wynika to z potrzeb ochrony siedlisk przyrodniczych lub gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000, lub zachodzi konieczność jego aktualizacji, w szczególności w wyniku oceny aktualności PZO, którą Regionalny dyrektor ochrony środowiska sporządza i przekazuje Generalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska nie rzadziej niż co 6 lat.

Sporządzający projekt PZO umożliwia zainteresowanym osobom i podmiotom prowadzącym działalność w obrębie siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000, udział w pracach związanych ze sporządzaniem tego projektu.

Sporządzający projekt PZO, zapewnia możliwość udziału społeczeństwa, na zasadach i w trybie określonym w ustawie z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*, w postępowaniu, którego przedmiotem jest sporządzenie projektu.

PZO ustanawia regionalny dyrektor ochrony środowiska w drodze aktu prawa miejscowego w formie zarządzenia, kierując się koniecznością utrzymania i przywracania do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000.

Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 zawiera:

- a) opis granic obszaru i mapę obszaru Natura 2000;
- b) identyfikację istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony;
- c) cele działań ochronnych;
- d) określenie działań ochronnych ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania, w tym w szczególności działań dotyczących: ochrony czynnej siedlisk gatunków, monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz monitoringu realizacji celów, uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony.
- e) wskazania do zmian w istniejących innych dokumentach planistycznych, jeżeli są niezbędne dla utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000.
- f) wskazanie terminu sporządzenia, w razie potrzeby, planu ochrony dla części lub całości obszaru.

PZO jest więc instrumentem planistycznym, środkiem do skutecznej ochrony sieci Natura 2000 i chronionych w niej przedmiotów ochrony, w przypadku Specjalnego Obszaru Ochrony Siedlisk (SOO) – siedlisk przyrodniczych oraz gatunków zwierząt i ich siedlisk.

PZO dla SOO Natura 2000 powinien mieć następujące skutki:

- a) osiągnięcie celów ochrony określonych w PZO dla poszczególnych siedlisk przyrodniczych oraz gatunków zwierząt;
- b) utrzymanie lub zwiększenie integralności sieci Natura 2000;
- c) utrzymanie lub poprawa stanu zachowania siedlisk przyrodniczych oraz gatunków zwierząt i ich siedlisk, będących przedmiotami ochrony obszaru;
- d) ograniczenie lub wykluczenie zagrożeń dla siedlisk przyrodniczych oraz gatunków zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony;
- e) umożliwienie rolnikom i zarządom terenu łatwego uzyskania wsparcia finansowego w zamian za działania ograniczające ich produkcję roślinną i zmierzające do poprawy stanu zachowania siedlisk przyrodniczych występujących na ich gruntach;
- f) zwiększenie świadomości lokalnych społeczności na temat korzyści płynącej z ochrony zasobów przyrodniczych obszaru poprzez parasolowy efekt ochrony siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków zwierząt.

Informacja o postępie prac:

Informację na temat bieżącego stanu prac nad projektem PZO będzie można uzyskać za pośrednictwem strony internetowej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Białymstoku:

[Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Białymstoku - Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Białymstoku - Portal Gov.pl](#)

Wnoszenie uwag i wniosków będzie możliwe w formie pisemnej oraz za pomocą środków komunikacji elektronicznej bez konieczności opatrywania ich bezpiecznym podpisem elektronicznym, w siedzibie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Białymstoku, 15-554 Białystok, ul. Dojlidy Fabryczne 23 lub drogą elektroniczną na adres email biuro@bialystok.rdos.gov.pl, lub w formie ustnej do protokołu w siedzibie RDOŚ w Białymstoku po uprzednim umówieniu wizyty pod numerem telefonu: 85 74-06-981.

Literatura:

1. Konsorcjum: Narodowa Fundacja Ochrony Środowiska i Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Białymstoku; kierownik projektu Wieigle A. 2016. Dokumentacja Planu Zadań Ochronnych obszaru Natura 2000 Dolina Biebrzy PLH2000008.
2. Standardowy Formularz Danych, Dolina Biebrzy PLH2000008, https://sdfm.gdos.gov.pl/eksportuj/PLH2000008?pdf_pl